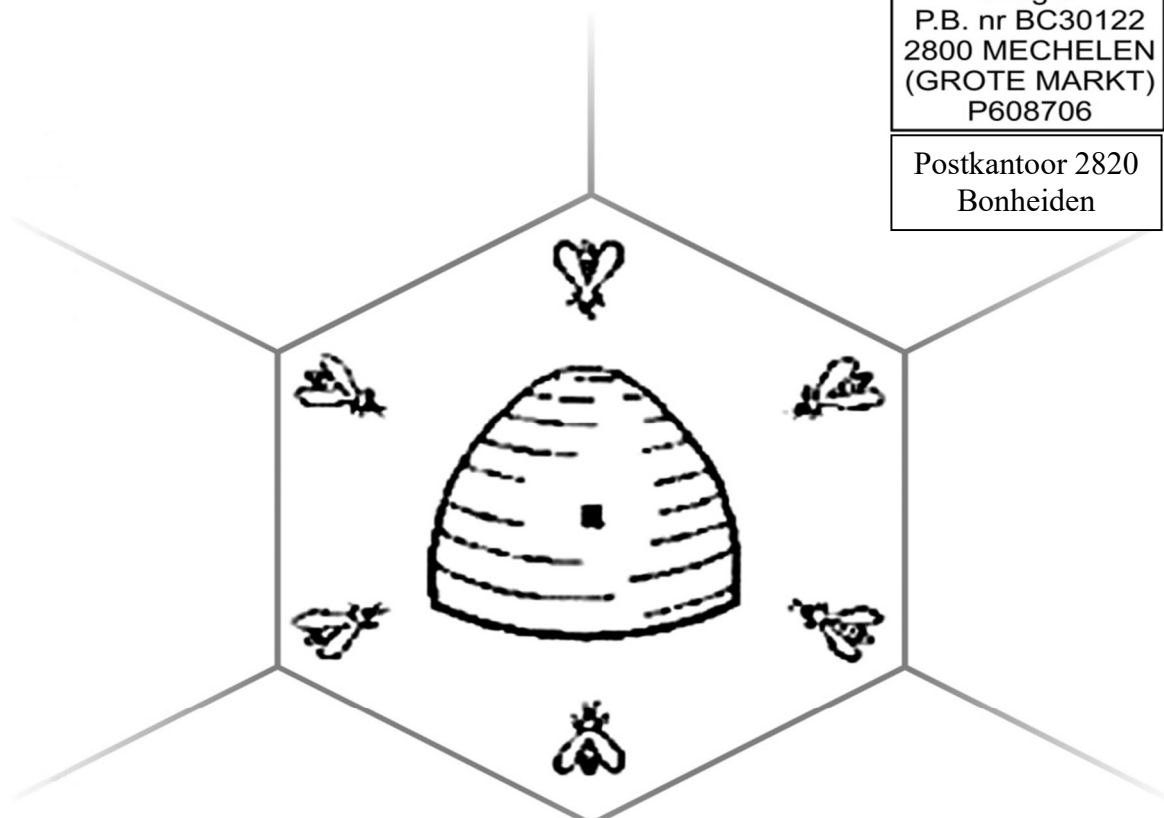

België
P.B. nr BC30122
2800 MECHELEN
(GROTE MARKT)
P608706

Postkantoor 2820
Bonheiden

ZOEM UIT

Editie Oktober - November 2020
V.U Eric Deprins - Nr 2720840
Mechelsbroekstraat 5, 2820 Bonheiden

Afgiftekantoor: Bonheiden

Woordje van het bestuur (Eric Deprins)

Zoals jullie waarschijnlijk gehoord hebben, ben ikzelf er een tijdje tussenuit geweest. Ik had dringend nood aan een complete hard- en software reset (niet Corona-gerelateerd), die ik dan ook de voorbije weken ondergaan heb. Nu ben ik nog wat aan het recupereren, maar heb toch al terug de energie gevonden om me terug met de Zoem-Uit bezig te gaan houden. We hebben nu wel een oktober en november nummer gecombineerd, omdat me de tijd ontbrak om achter artikels aan te gaan.

Gezien ikzelf dus niet teveel aan het verenigingsleven deelgenomen heb, kan ik ook weinig vertellen over de gedane activiteiten. We hebben een succesvolle loogdag gehad – waarover later meer- en we hadden een leuke stand op “Bonheiden Boomt”. Verder is er de uiteenzetting geweest van Geert Steelant over het inzetten van de roofmijt tegen varroa. In dit nummer hebben we ook een bijdrage van Roel Frederiks, die de roofmijt methode reeds toepast.

De Corona crisis houdt ons nog altijd in de greep. Met de huidige besmettingscijfers is het niet echt aangewezen om het lot te gaan uitdagen, dus ook als IBB gaan we ons strikt aan de maatregelen houden. Dit houdt in dat onze geplande wandeling op 15 november niet kan doorgaan. Het beloofde nochtans interessant te worden, met vertrek aan het Befferveld en een prachtige wandeling doorheen het Mechelsbroek. Maar we houden het tegoed. Eveneens door Corona zal deze en volgende edities enkel digitaal verschijnen.

We wensen jullie een fijn leesgenot, en vergeet niet : als je graag iets deelt over je eigen stand of je manier van imkeren, zin we altijd vragende partij om dit te publiceren. En vooral, even een tijdje tanden bijten met deze lockdown maatregelen, hou het veilig, voor jezelf en voor je naasten.

Overlijden Staf Verlinden (Paula)

Staf Verlinden, lid van onze bond sinds 1974, is niet meer. Hij overleed op 28 oktober op de leeftijd van 93 jaar.

Hij was lid sinds 1974 en voorzitter van onze bond van 1978 tot 1988. Staf had een stem als een klok en fungeerde dan ook stevast als omroeper wanneer er, na het overlijden van een lid, een openbare verkoop van de bijen en materiaal werd georganiseerd. Hij was een ervaren korfvlechter en gaf dan ook regelmatig demonstraties tijdens imkersevenementen.

Toen we in 2018 besloten om, tijdens onze pannenkoekennamiddag, een aantal oudere imkers uit te nodigen om te komen vertellen hoe er in hun tijd geïmkerd werd, zijn Louis en ikzelf Staf gaan bezoeken met een uitnodiging, omdat we vonden dat hij er absoluut bij moest zijn, want hij was een geboren verteller. Hij voelde zich naar eigen zeggen vereerd maar omwille van gezondheidsproblemen bedankte hij voor de eer.

Al diegenen die Staf gekend hebben, zullen zich hem herinneren als een aangename en fijne man. Het bestuur van Imkersbond Bonheiden biedt aan de familie van Staf hun oprechte deelneming aan bij het verlies van hun vader, grootvader en familielid en wensen hen veel sterkte toe in deze moeilijke dagen.

Lid in de kijker : Roel Frederiks

Roofmijt als varroa–bestrijding in Rijmenam en Bonheiden

In het voorjaar van 2020 zijn twee imkers (in Bonheiden en Rijmenam) aan de slag gegaan met *Strateolaelaps scimitus*, roofmijt dus, als pilootprojectje, om na te gaan wat in de nazomer/herfst (kritiek moment) het effect is op het varroabestand in de behandelde kasten. De controle op de aanwezigheid van mijten gebeurde met de ‘gouden standaard’, de poedersuikermethode.

De roofmijten werden in leven gehouden door het plaatsen van een grote langwerpige houten bak (zonder bodem) onder de bijenkasten, volledig gevuld met gezonde Bonheidense bosgrond. Deze grond-bak staat onderaan in contact met de volle grond van de tuin. Varroaschuiven werden uiteraard verwijderd.

Andere bijenkasten, in een stal op een betegelde betonnen vloer, kregen een grote plastic Curver-bak, vol met bosgrond. Deze bakken werden gemiddeld 1x per week voorzichtig bewaterd.

In oktober werden varroa-tellingen uitgevoerd in de kasten met de ‘elegante’ poedersuikertechniek. Er werden GEEN varroamijten gevonden bij de kasten op volle grond. Bij de kasten met de plastic Curver-bakken waren er zo’n 25 varroamijten per 100 gram bijen.

Standaardrapportage is het aantal mijten per 10 gram bijen; in ons geval dus 2,5. Voor de maand oktober is dit aanvaardbaar. Onze voorlopige conclusie is: verder doen met deze methode. We gebruikten overigens dit jaar geen enkele andere varroabestrijdingstechniek.

De kasten op de betonvloer gaan in 2021 terug de tuin in, om weer contact te hebben met de volle grond, de natuurlijke habitat van de roofmijt.

Roel Frederiks

Lidgeld 2021

2020 loopt stilletjes aan op zijn einde, dus is het weer tijd om jullie lidmaatschap te hernieuwen.

Het lidgeld voor 2021 bedraagt

30,00 € voor leden

40,00 € voor buitenlandse leden

10,00 € voor sympathisanten

Over te schrijven op rekeningnr. IBAN BE66 9730 7564 1543 - BIC ARSPBE22

Indien je betaalt met een rekening die niet op je naam staat, gelieve dan je naam en lidnummer in de omschrijving te vermelden.

Om de statistieken van VBI bij te werken vragen zij zeker om uw aantal ingewinterde bijenvolken en afleggers (5-ramers, mini plus en andere formaten) in te vullen.

Bijvoorbeeld lidnr. 205-xxx - aantal v:9

Deze gegevens zijn belangrijk om de subsidies van Europa eerlijk te kunnen verdelen. Het is dus belangrijk om ze correct in te vullen.

Indien er niets vermeld wordt, zal jullie aantal volken op nul worden ingevuld.

Buckfast, de Vlaams–Hollandse oerbij (via Steven Vandoorne, van Jan Heytens, imkerij bijenvriend)

Vervolg van augustus nummer...

Eeuwenlang stonden onze contreien aan de wereldtop van de imkerij met ... de oranjegele Vlaams-Hollandse bij, een Buckfast avant-la-lettre

Inderdaad, onze contreien kenden een roemrijk bijen- en imkersverleden. Vlaamse honing of ‘Vlemschen zeem’ (Vlaamse honing) was de tot in de 16de eeuw gebruikte handelsbenaming voor de beste kwaliteit honing (<https://www.vilt.be/geschiedenis-van-de-bijenteelt-in-vlaanderen>). Onze voorouders moesten zeker niet onderdoen voor ons, imkers uit de 21ste eeuw. Integendeel.

Maar waren die bijen dan zwart, niet-geselecteerd, enz.... ? Welnee.

Ook op het vlak van bijenteelt, bijenrassen en selectie behoorden Vlaanderen en Nederland tot de wereldtop. Meer : wij waren toen dé wereldtop. Lees even mee, wat de bekende en beroemde franse agronoom en botanicus Rozier schreef in 1781 in zijn meesterwerk '**Cours complet d'agriculture théorique, pratique, économique et de médecine rurale**' :

Er zijn vier rassen honingbijen. Het is belangrijk ze goed te leren kennen/onderscheiden, omdat ze zoveel verschillen in kwaliteit. De eerste zijn groot, lang en erg bruin; De tweede zijn minder groot, hun kleur is bijna zwart; De derde zijn grijs en van gemiddelde grootte; de vierde, veel kleiner dan de eerste twee, zijn glanzend en gepolijst oranjegeel (dageraadgeel). Ze worden gewoonlijk kleine Hollandse of kleine Vlaamse genoemd, omdat ze uit Holland en Vlaanderen komen.

De levendigheid, de werklust, de haaldrift, de zachtaardigheid en de handelbaarheid van de vierde soort, of kleine Vlaamse, maken dat ze de voorkeur boven alle verdienen: het zijn harde werkers en ze beheren hun voorraden heel economisch. Ze kunnen gemakkelijk worden behandeld zonder veel angst voor hun angel: door de zachtheid van hun karakter lijkt het alsof ze degenen kennen die ze vaak bezoeken.

Verder in de tekst beschrijft de auteur de kenmerken van de 3 andere soorten, die hij duidelijk veel minder goed beoordeelt, want agressiever, minder productief, enz....

Een vertaling ervan verscheen ook in december 2019 in het maandblad van de Koninklijke Vlaamse Imkersbond, aan de hand van Gabriel De Volderr (te raadplegen in de papieren versie, niet digitaal beschikbaar).

Nog effe herhalen : voorgaande alinea's zijn niet geschreven in 2020, maar in 1781 door Jean-Baptiste François Rozier in zijn '**Cours complet d'agriculture théorique, pratique, économique et de médecine rurale**'. Rozier leefde van 1734 tot 1793. Hij was een franse agronoom en botanicus en beschreef als specialist de toestand zoals hij die kende in de 18de eeuw, de jaren 1700 dus, zowat 300 jaar geleden. Zijn werk is het bekendste 18de eeuwse referentiewerk over de landbouw. Gelet op het belang van dit werk, werd het integraal gedigitaliseerd en ter beschikking gesteld op internet. Het is dus voor iedereen vrij toegankelijk, in de franse taal.

De Vlaams-Hollandse bij uit de 18de eeuw lijkt in niets op de zwarte bij, zoals deze in België en Nederland gepoogd wordt her samen te stellen door kruisingen uit verschillende Europese landen. Integendeel, Rozier onderscheidt de Vlaams-Hollandse bij van 3 andere rassen : de bruine, de grijze en de zwarte bij. Hij omschrijft ze als geel-oranje, zacht, vlijtig, haaldriftig, heel productief, met grote voorraden, die economisch beheerd worden. Kortom, zoals de Buckfast die we nu kennen. Ja, zowel de kleur, de zachtheid, de werklust, de productiviteit en de grote voorraden doen in alles denken aan onze hedendaagse Buckfastbij.

Ik weet ook wel dat de Buckfastbij zoals we die nu, anno 2020, kennen, het resultaat is van het uiterst professionele selectiewerk van Adam Kehrle, alias Broeder Adam. Broeder Adam leefde van 1898 tot 1996, zowat 200 jaar na Rozier dus. De Buckfastbij van 2020 zal dus niet genetisch identiek zijn aan de Vlaams-Hollandse bij zoals Rozier die beschrijft in 1781. Maar dat geldt voor alle bijen : ook de carnica of de zwarte bij uit 2020 zijn niet genetisch identiek aan hun rasgenoot uit 1781. Dat is ook niet mogelijk, ieder levend wezen dat zich voortplant is immers onderhevig aan selectie. Selectie door de natuur en selectie door de mens. Zo wijzigt het genetisch materiaal zich constant en kan ieder levend wezen zich iedere generatie weer aanpassen aan de dan geldende omstandigheden.

Maar uit het boek van Rozier blijkt wel dat ook onze voorouders 300 jaar geleden al meerdere rassen kenden, die samen en naast elkaar bestonden. Dat ze bewust aan selectie deden, dat ze ook toen reeds een voorkeur hadden voor zachte, handelbare, productieve bijen. Dat de toen als topkwaliteit gewaardeerde bijen uit Vlaanderen en Holland kwamen en geleken op onze buckfastbij van vandaag, zowel qua uiterlijk als qua gedragskenmerken. Het waren Buckfastbijen avant la lettre.

In zijn meesterwerk onderscheidt Rozier duidelijk de oranjegele Vlaams-Hollandse bij van de zwarte bij, de grijze bij en de bruine bij. En meest opvallend : de toen alom gewaardeerde Vlaams-Hollandse bij was niet de zwarte bij, maar de oranjegele bij met alle uiterlijke en gedragskenmerken van de hedendaagse Buckfast.

En wij, imkers anno 2020 ? Met welk bijenras imkeren ?

Wat betekent dit nu voor ons, Belgische, Vlaamse en Nederlandse imkers uit 2020 ? Eerst en vooral : gelukkig dat er meerdere rassen zijn. Laat iedereen de vrije keuze met welk ras hij of zij wil imkeren. Alle rassen behoren tot dezelfde soort *Apis Mellifera* en deze soort is onze inheemse honingbij. Het bestaan van vele rassen komt enkel de genetische diversiteit en dus de overlevingskansen van onze honingbij op lange termijn ten goede. Iedereen heeft ook het recht nieuwe rassen te selecteren of bestaande rassen te beschermen. Zoals ik hoger al schreef : ‘rassen komen en gaan, alleen de soort blijft bestaan’.

Wil je als imker je rassenkeuze echter toch baseren op nostalgie, op nationalisme, of op de reden dat het een ras betreft dat onze voorouders hielden, het ras dat hier al vele honderden of duizenden jaren aanwezig is, een zogenaamd ‘inheems ras’, dan ben je waarschijnlijk beter af met Buckfast dan met de zwarte bij. Uit de geschriften van de 18de eeuwse landbouwspecialist Rozier blijkt immers dat de oranjegele Vlaams-Hollandse bijen omschreven worden met alle kenmerken van een hedendaagse buckfastbij, zowel qua kleur als qua gedragskenmerken. En deze onderscheidt Rozier duidelijk van de zwarte bij, die hij trouwens niet linkt aan Vlaanderen en Holland.

Wil je echter, net zoals onze voorouders, je keuze baseren op het karakter van de bijen, hun handelbaarheid en de productiviteit, dan ben je met onze Vlaams-Hollandse oerbij, Buckfast dus, zeker goed af 😊

Universiteit Gent ontdekt remedie tegen massale bijensterfte: bijen die wintervirussen overleven (Els Van Heuverzwyn)

Onderzoekers van Honeybee Valley van de Gentse Universiteit hebben ontdekt dat sommige bijen een natuurlijke weerstand hebben tegen wintervirussen. De eigenschap is ook erfelijk. Imkers kunnen er dus koninginnen op selecteren om kolonies zo te beschermen tegen virussen die elke winter wereldwijd voor grote bijensterfte zorgen.

“We hebben vastgesteld dat sommige bijen resistent zijn tegen virussen die hen doorgaans doden,” zegt professor Dirk De Graaf van de Gentse universiteit. Het gaat om een nieuwe hefboom om de bijen veerkrachtig te maken. “Als we de koninginnen kunnen aanduiden waarvan de eitjes die natuurlijke weerstand tegen virussen hebben, dan kunnen imkers hun bijenvolk daarop selecteren. Zo kunnen die bijen wellicht beter de winter doorstaan.”

Of een bijenvolk bestand is tegen dodelijke virussen, kan een imker snel laten nagaan door een laboratoriumtest. “We onderzoeken er de eitjes van de koninginnen op virussen en komen zo te weten of er natuurlijke weerstand is of niet. Met die resultaten kunnen imkers dan koninginnen selecteren.” Zij zorgen voor een nageslacht dat beter bestand is tegen wintervirussen.

Genetisch kenmerk

Volgens professor De Graaf is de virusresistentie een kenmerk dat tot nu toe vrij onbekend was en nog geen rol speelde in de keuze voor een koningin. Er waren wel al enkele populaties waar de weerstand was vastgesteld. “Nu weten we ook dat het genetisch bepaald is”, zegt De Graaf. “We kunnen door die kennis de veerkracht in onze bijenpopulaties vergroten.”

De Honeybee Valley deelt de resultaten van het nieuwe onderzoek met bijencentra over heel de wereld om het grote probleem van bijensterfte overal aan te pakken. “Het is een hele stap vooruit. Een echte doorbraak is het wellicht nog niet, want we zijn misschien nog niet van alle problemen verlost. Maar we hebben nu wel een belangrijk instrument gevonden waarmee we verder kunnen. Als we de imkerij kunnen overtuigen om dit pad te kiezen, zullen de komende jaren bijenvolkeren ontdekt kunnen worden, die de winters probleemloos kunnen overleven”, besluit De Graaf.

De loog- en waswafeldag. (Steven Vandoorne)

Vrijdag 16/10 hebben we al de nodige voorbereidingen gedaan zodanig dat we zaterdag snel konden beginnen.

Zaterdag zijn we gestart om zeven uur dertig met 200l water aan de kook te brengen en de eerste was te smelten. Gelukkig beschikken we over vier ketels zodat er “snel” begonnen kon worden want er was wel wat te wafelen. Om 9 uur daagde het eerste lid op met zijn te logen ramen, koninginnenrooster of romp. Om de drie minuten gingen 11 stuks per keer in het loogbad om er dan ontsmet en proper uit te komen. Nog afspoelen in een heet waterbad, met de tuinslang af koelen en dan te drogen gelegd. Al deze bewerkingen verliepen buiten met het mooie herfstzonnetje.

Ondertussen was het in de zoem-in ook niet stil. Alle soorten van wafels werden er geproduceerd: van simplex over dadant blatt naar kempisch hele of halve hoogsels. De twee waswafeltoestellen produceerde om de anderhalve minuut een wafel. Blokken was werden binnengebracht stapels wafels gingen buiten. Dit jaar met een beperking van 4 kilogram was omdat we maar met twee imkers tezamen in de zoem-in konden staan, corona weet je. Om 17 uur was alles opgeruimd en weg gezet.

Met dank aan alle vrijwilligers

Agenda

Zondag 15 november

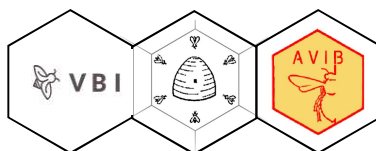
Op zondag 15 november hadden we, in plaats van onze pannenkoekennamiddag, een wandeling ingepland, vertrekkend vanop onze bijenstand Befferveld.

Michel werd gevraagd om eerst ter plaatse wat uitleg te verstrekken over de werking, en daarna zouden we een mooie wandeling maken door het Mechels Broek.

Maar helaas.... Corona heeft er anders over beslist. Gezien de recente afgekondigde maatregelen, zien wij ons genoodzaakt om ook deze activiteit te annuleren.

Hopelijk zal het ooit beteren en daarom stoppen we deze activiteit eventjes in de koelkast.

Hou het veilig en zorg goed voor jezelf en voor de anderen.

IMKERSBOND BONHEIDEN vzw

Website: www.imkersbond-bonheiden.be

Rekeningnr. BE66 9730 7564 1543 – BIC ARSPBE22

Contactgegevens

Voorzitter

Siegfried D'hont

0486 50 94 61

Voorzitter@imkersbond-bonheiden.be

Secretaris

Paula Declercq

0486 53 86 84

Secretaris@imkersbond-bonheiden.be

Penningmeester

Louis De Neef

0498 90 60 27

Penningmeester@imkersbond-bonheiden.be

Uitlenen materiaal

Dirk De Croes

0495 28 34 86

Ontlenen via de website :

<https://www.imkersbond-bonheiden.be>

Voorzitter Vrijwilligerswerking

Steven Vandoorne

015 51 57 89

Steven.vandoorne@skynet.be

Ledenblad

Eric Deprins

0473 63 44 35

Zoemuit@imkersbond-bonheiden.be

Ontmoetingsruimten

Zoem-in & Krankhoeve

Grote Doelstraat 1

2820 Bonheiden

Sint-Maartensberg

Sint-Maartensberg 1

2820 Rijmenam